Q. D. B. V.

CONTROVERSIAM RECENTISSIMAM HISTORICAM

AN

CIRCVMCISIO AB ÆGYPTIIS AD ABRAHAMVM FVERIT DERIVATA?

A JO. MARSHAMO ANGLO POTISSIMVM,
ET JO. SPENCERO MOTAM,
EXAMINAT,

Oder:

Unterſuchung des Satzes:

Daß die Beſchneidung von denen Egyptiern auf den Abraham gekommen ſey?

EAMQVE

BENEVOLO SVPERIORVM CONSENSV

IN ILLVSTRI ACADEMIA ROSTOCHIENSI

PRAESIDE

VIRO PLVRIMVM REVERENDO, EXCELLENTISSIMO ET AMPLISSIMO

DOMINO ZACHARIA GRAPIO,

PHIL. ET THEOL. DOCT. ILLIVSQVE P. P. ORDIN.
VERBIQVE DIVINI MINISTRO,

DOMINO PATRONO ET PRÆCEPTORE SVO,
OMNI OBSEQVII CVLTV PROSEQVENDO

A. ET R.

DANIEL JOACHIMVS MAKE,

VVISMAR. S. S. THEOL. ET PHIL. STVD.

IN AVDITORIO MAIORI, HORIS CONSVETIS
AD DIEM I. NOVEMBR.
PVBLICAE PLACIDAEQVE VENTILATIONI EXPONIT

EDITIO III.

JENAE, APVD IO. BERNARD. HELLERVM, 1721.

58700 (12)

WELLCOME INSTITUTE LIBRARY

Quod DEVS Bene Vertat!

PRÆFATIO.

DE Circumciſionis, in V. T. uſitatæ, origine variæ variorum reperiuntur ſententiæ. Sunt enim, qui eam ab ipſo Adamo, communi generis humani parente, derivandam eſſe cenſent, utpote *Turcæ*, quippe qui, teſte *Schweigero Itiner. l. 2. c. 56.* anilem quandam, nullisque literarum monumentis innixam tradunt fabulam. *Adamum* nempe in Paradiſo tempore quodam ex admiranda corporis ſui venuſti ſtructura, quam oculis perluſtraverat, ſummam percepiſſe delectationem. At viſo libidinis membro, naturaq; ejus conſiderata, metuiſſe, ne laſcivia hujus membri eximiæ corporis venuſtati aliquando maculam adſpergeret haud exiguam. Quare ut huic malo occurreret, totum membrum confeſtim abſcindendi cepiſſe conſilium. Verum *Gabrielem*, à DEO miſſum, propoſitum ipſius impediviſſe, addito mandato, ut ſupremam tantum hujus membri partem præſcinderet. Atque circumciſionem, hac ratione introductam, in alios poſtea propagatam fuiſſe. Vid. Joh. Lund. in dem öffentlichen Gottesdienſt der alten Hebräer/ *Cap. 71. p. 1374.* Sed hæc æque ridicula & lubrica eſſe, ac illa *Beverlandii* & *J. B. du Helmont* ſomnia de *Adami congreſſu libidinoſo cum Eva*, in quo *primum ipſius peccatum* collocant, non poteſt latere illum, qui S. literas vel à limine tantum ſalutavit. Quomodo enim is, qui in juſtitia & ſanctitate veritatis erat creatus, *Eph. IV. 14.* & in ſumma qualitatum tam ſuperiorum, quam inferiorum harmonia conditus, viribusque omni malo reſiſtendi inſtructus, potuit ſibi in ſtatu innocentiæ de involuntario & inopinato in peccatum lapſu metuere? His *Turcis* adjungendi ſunt nonnulli *Hebræi*, qui ſtatuunt, *Adamum* quidem ſeipſum non circumcidiſſe, ſed circumciſum in primæva creatione eſſe productum. Et huic adjungunt 6. alios, qui ſine præputio in lucem editi ſunt, ceu refert hoc ex Jelammedenu celeberri-

mus *Buxtorffius in Lex. Talmud. p. 1174.* cujus tamen rei nihil ſe habere in ſua editione *Joh. Chriſtoph. Wagenſeilius in Excerptis Gemaræ not. 9. n. 28. Cap. I. in Sota* teſtatur. *R. Gedaljæ in Schalſch. Hack. p. 6. ex R. Nathanis Pirke* recenſet, numero fuiſſe 14., quibus hæc accidit felicitas, ut ſine præputio nati ſint. Fuerunt autem *Adam, Seth, Noah, Sem, Melchiſedech, Jacob, Joſeph, Job, Bileam, Samuel, David, Jeremias, Serubabel.* Verum cum hic tantum numerentur 13., *Moſen* omiſſum eſſe, exiſtimat *Wagenſeilius l. c.* Exponit quidem *Buxtorffius in Syn. Jud. Cap. IV. p.* 112. fieri nonnunquam poſſe, ut *naſcantur circumciſi, glandem membri retectam habentes, ac ſi circumciſi eſſent,* λειπόδερμοι. *Qui quidem ut cæteri, non circumciduntur, extrahendus tamen ipſis eſt levi inciſione ſangvis fœderis circumciſionis.* Quomodo vero idem de *Adamo*, aliisq; poſſint adſtruere, ſane non video, cum nec vola nec veſtigium in antiquiſſimo S. literarum codice hac de re occurrat, nec ex aliis probatis literarum monumentis id confirmari queat? Ne vero in recenſendis de circumciſionis origine opinionibus ſimus prolixiores, properabimus potius ad eam controverſiam, quæ recentiori ætate hac de materia in Anglia fuit agitata. Ubi nonnulli aſſerere conati ſunt, Circumciſionem ex impuro *Ægyptiaco* cultu ſuam habere originem, ex eoq; Divino juſſu ad Hebræos dimanaſſe. At cum hæc nova ſententia graviſſimis expoſita ſit conſequentiis, quæ Dei gloriam & majeſtatem, ceremoniarumq; & inſtitutorum divinorum ſanctitatem maxime lædant, operæ erit pretium, ut eam pro modulo virium noſtrarum examini modeſte ſubjiciamus. Tractabimus autem hanc quæſtionem ita, ut in *primo* capite *Hiſtoria hujus controverſiæ* repræſentetur, in *ſecundo vera ſententia defendatur,* in *tertio falſa refutetur.* Quod dum facimus, à Te, L. B., obnixe petimus, ut hoc qualecunq; ſpecimen ſerena adſpicias fronte, atq; æqui boniq; conſulas: & ſi alicubi erratum fuerit, nulli dubitamus, quin veniam ſis daturus. *Interim Deus T. O. M. noſtris cœptis gratia ſua benigniſſi-*

gniſſima adſpiret, & calamum linguamque noſtram dirigat, ut veritatem ſcribamus, defendamusque. Amen!

CAP. I.

HISTORIAM HUJUS CONTROVERSIÆ REPRÆSENTANS.

§. 1.

QUod *hiſtoriam* hujus *controverſiæ* concernit, *D. Joh. Marshamus, Anglus, Eques auratus*, librum, cui titulus eſt: *Canon Chronicus, Ægyptiacus, Ebraicus, Græcus, & Disquiſitiones*, Anno 1672. primum *Londini* in *fol.* in lucem prodidit, in quo non *Chronologiam* tantum luculenter exponit, verum etiam *ritus Ægyptiorum, Hebræorum & Græcorum* antiquos, multaq; hiſtoriæ antiquitatis reconditiſſima ex literarum monumentis, poſteritati commendatis, erudite enucleat. Non eſt quidem hic liber plane contemnendus, cum non vulgarem prodat diligentiam & eruditionem. Verum ſententiæ quædam ſingulares, quæ nonniſi ex novaturiente profluxiſſe ingenio videntur, labem quandam huic intulerunt operi. Quare recte de eo *Hermann. Witſius, qui Marshami* opinionem ſub examen revocavit, in *Ægyptiacis Lib. I. Cap. 1. p. 1 ſeq.* ita judicat: *Ut in humanis rebus nihil ex omni parte beatum eſſe ſolet, ita nec pulcherrimo huic operi ſuos deeſſe nævos videas. Id ſibi nobiliſſimus Autor ſuo quodam jure ſumſit, ut relicta aliquoties frequenti regiaque via per devios tramites, veluti animi cauſa exſpatietur: Ubi contingit, in eas ipſum opiniones incidere, quæ, ut eruditæ videantur, non tamen æque piæ ſunt, neque ad ſacratiſſimæ religionis noſtræ decus honoremque admodum comparatæ.* Huic calculum ſuum adjiciunt *Lipſienſes*, qui in *Actis Erud. An. 1684. Menſ. Maj. p. 214. Non ſine applauſu*, inquiunt, *à doctis exceptus hic liber eſt, vaſtam & reconditam, quam ubiq; ſpirat, eruditionem non immerito veneratis, ſed ita tamen, ut nec nævi pulcherrimi operi paſſim adſperſi, lectorum oculos ſubterfugerint, & quædam nimio novitatis ſtudio profanius ab Autore, quam par erat, & Chriſtiano forſan*

homine dignum, dicta ac tradita piis mentibus fuerint improbata. Nec hoc is, qui *Marſhamum Lipſiæ Anno 1676.* in *Quarto* recudendum curavit, qua ex editione citavi paginas in hac Diſputatione occurrentes, in *præfatione* huic libro præfixa, ſubticet, ſimulq; de eo caute legendo lectorem admonet. *Non diſſimulandum,* ait, *contigiſſe illuſtri Viro, quod contingere iis ſolet, qui ſupra vulgus ſapiunt, ut novas ſubinde ac ſingulares opiniones ſectaretur, iisq; fulciendis S. etiam Scripturæ loca quædam in novum ſenſum inflecteret:* Sic fieri ſolet, ut in ſcrutinio S. literarum nimis curioſam adhibendo diligentiam & emungendo textum, ſangvinem quis potius, quam ſuccum exprimat, ut in ſimili materia de *Coccejo* loquitur Magnif. noſter Patronus & Præceptor omni filiali obſervantia ætatem colendus, *Dominus D. Fecht, in Coll. Hiſt. Eccl. Sec. XVII. §. 23.*

§. 2. Summa ſententiæ ipſius eo tendit: Deum, cum populum ſuum perfrictæ frontis & rituum receptorum tenaciſſimum ab idololatrico cultu, aliisq;, quibus in Ægypto, illuſtri illa ſuperſtitionis ſchola, adhæſerat, pravis moribus eſſet revocaturus, non omnes ritus, in Ægyptiaco cultu uſitatos, abrogaſſe, ſed multos, quanquam emendatos, velut συγκαταβάσει tolleraſſe, inq; album ſuorum ſacrorum tranſtuliſſe. Verba ipſius hæc ſunt, quæ leguntur *Sec. IX. p. 154. Ex S. literis cognoſcimus, Ebræos diutinos fuiſſe Ægypti incolas: illos aut mores Ægyptios non penitus exuiſſe, ſed manſiſſe aliquas diſciplinæ Ægyptiacæ reliquias non immerito ſuſpicari poſſumus. Multæ Moſis leges ex antiquis moribus. Quicquid verum Numinis cultum impediret, ſtricte interdicitur. Moſes plerosque Ægyptiorum ritus abrogavit, quosdam immutavit, quosdam permiſit, imo juſſit. Iſtarum rerum Ægyptiacarum ἀδιαφορία in iis maxime cernitur, quæ ad Hebraicas propius accedunt.* Et p. 189. *Ægyptii ut πολιτεία, ita & religione gentes cæteras præceſſerunt: eorum ritus ad alios populos translati, etiam ab Hebræis (non ſine emendatione forſan) uſurpati ſunt.* Hinc Templa, Tabernaculum, Feſta, Sacrificia, Hirci emiſ-

emiſſarii & vaccæ rufæ ceremonia, Sabbatum, lotiones crebræ, aliæq; ſacræ Ceremoniæ ſuam habent originem, imo ipſa quoque Circumciſio. Ita enim *Secul. V. p. 74.* de ea loquitur: *Apud Ægyptios circumcidendi ritus vetuſtiſſimus fuit, & ἀπ' ἀρχῆς ab initio inſtitutus.* Quod deinde probat teſtimoniis Herodoti, Diodori Siculi, aliorumque.

§. 3. Ab hac *Marshami* ſententia niſi plane ſtet, ad minimum tamen ab illa non abhorrere creditur *Joh. Spencerus, Th. Doct. Eccleſiæ Elienſis Decanus, & Collegii corporis Chriſti apud Cantabrigenſes Præfectus.* Edidit hic librum in *fol. Anno 1685. Cantabrigiæ,* qui titulum in fronte gerit: *De legibus Hebræorum ritualibus & earum rationibus.* Vaſtum opus eſt, & Autoris variam profundamq; eruditionem, ingenium in abdita quæque penetrare cupidum, acerrimumq; judicium undique ſpirans, ceu judicant *Lipſienſ. in Act. Erud. Anno 1686. p. 113.* At easdem fere, quas *Marshami Canon Chronicus,* in ſe complectitur hypotheſes: Deum ſc. populum Iſraeliticum, in Ægypto educatum, ejusque inſtitutis addictiſſimum, non repentina aliqua vi, ſed methodis honeſte fallacibus & lentis gradibus ſub externa veteris ſpecie ad novum cultum perducere ſtuduiſſe, more Politicorum, qui axiomatis hujus: *Arcanum novi ſtatus imago antiqui,* haud ignari, res plane novas ſub veteri & antiqua forma introducere ſolent, cum hæc lenis & quaſi inſidioſa methodus magnam ſapientiæ ſpeciem præ ſe ferat, & ingeniis humanis apprime ſit accommodata, è contrario vero præceps mutatio rituum legumque multas pariat rixas motusq; varios. Vid. *l. 5. C. 2. Sect. 4. p. 28. ſeqq.* Vel quemadmodum prudens Pater, cum filium ſuum amore meretricis inflammatum & voluptatum illecebris irretitum videt, uxorem ei longe eximia corporis ſpecie & decore habitus pretioſa inſignem dat, ut hujus amore captus, fucatam ad blandientis meretricis formam ex animo abjiciat: Sic Deus mori & ruditati ſeculi blande & ſapienter ſe accommodaturus, filiis ſuis, idololatrico Ægyptiorum cultui de-

deditis,ritus pari magnificentia & ſplendore inſtructos ſuppeditavit, ut meretriciam cultus Ægyptiaci pulchritudinem repudiarent,& iis artibus ad ſalutem,quibus olim ad perniciem, ducerentur. Vid. *l.3. Cap.8.Sect.4 p.80.* Non noſtrum fert propoſitum,ut hanc hypotheſin ſpecialiter examinemus; ablegabimus itaq; B.L.ad *Clar.Witſ.l.3.c.14.Ægypt.* Nos brevem & juſtam addemus cenſuram,qua eam notavit Magnif. *Dn.D.Fecht. in Syllog.Diſp.34.Theſ.7.Profana & impia eſt Joh.Spenceri opinio, Deum ineptos rudesq́; Gentilium ritus in leges ſuas cooptaſſe, ut eo facilius Iſraëlitæ & Gentiles ad veriorem religionē adducerentur.*

§. 4. Controverſiam de *Circumciſionis origine Lib.I. Sect.4. Cap.4.p.27.* ita proponit: Magna quidem ſecuritate creditum eſſe, Abrahamum hujus ritus caput & fontem fuiſſe, eumq; ab illo præcipue per Iſmaëlis & Keturæ filios ad gentes profanas propagatum. At contrariam ſententiam veteribusq; quibusdam, imo Autori cuidam nupero placuiſſe, Circumciſionem ſc. Judaicam proxime quidem à Moſe & Patriarchis, remote vero ab Ægyptiis aut Gentilibus paulo antiquioribus (juſſu tamen divino) profluxiſſe: Se vero nolle Judicis partes in re tam ſacra & perplexa ſumere, ſed velle argumenta pro utravis parte militantia in medium proferre, ut lectori integrum ſit omnia probare,& quod rationi maxime conſonum videtur, retinere. Arbitrantur autem Viri, fama & eruditione celebres, Spencerum nihilominus privatim ſententiæ Marshami hac quoque in parte faviſſe,cum in Indice rerum & verborum,quæ in primis duobus libris continentur,hæc legantur verba: *Iſraëlitæ ab Ægyptiis Circumciſionem Deo autore habuerunt.* Vid. *Jo. Van der Wæyen in Diſſert. Spenceri de Hirco Azazel excuſſa §. 228. in Variis Sacris p.342.* Confirmare etiam hanc de ipſo ſuſpicionem langvor ille, in refutandis argumentis contrariis ſatis conſpicuus, putatur. Quemadmodum ſolent iſti facere, qui privatim opinionem quandam ſingularem fovent, quam publice profiteri erubeſcunt, ut argumenta in contrariam partem

tem prolata, quanta poſſunt virtute inſtructa proponant, frivolas vero & infirmas iisdem adjungant reſponſiones: Id quod etiam de *Julio Cæſ. V. anino* relatum legimus: Vid. ſæpius laudatus *Dn. D. Fecht. in Comp. Theol. C. 3. §. 22.* & *coll. privat. Loc. de Deo, §. 1.* Ita quoq; *Spencerus* hic feciſſe creditur, dum adducto *Herodoti* teſtimonio ſic reſpondet: *Hunc nodum Montacutii noſtri verbis ſolvere, vel ſaltem ſecare valeamus*, quia ea ſolent ſecari, quæ ſolvi plane nequeant. Deinde cum allegatam *Hieronymi* ſententiam: *Omnes Judæorum ritus originem à gentium ruditate traxiſſe*, modeſte carpens, hanc reddat rationem ſatis frigidam: *Nam ægre creditur, Circumciſionem, Sabbatum, feſtum Paſchatos huic origini eſſe tribuenda*, opinionem ſuam ſatis prodere videtur, quia id, quod ægre creditur, non prorſus ſit incredibile & ab omni fide alienum, ſed creditur aliquo modo, quanquam ægre. Præterea, quia Sabbatum, quod Gentilium ruditati tribuendum eſſe h. l. non vult, eum tamen in finem datum eſſe, expreſſe dicit, *l. 1. Sect. XI. C. 4. p. 63. ſeq. Ut Deus inſtituta ſua ſeculi mori & ruditati (qua licuit) accommodaret:* Ideo de circumciſione quoq; ipſe alium, quam quem verbis exprimat, ſenſum habere cenſetur.

CAP. II.

VERAM SENTENTIAM SISTENS ET PROBANS.

§. I.

VOces in Titulo occurrentes erunt facillimæ, & quemadmodum putaverimus, à quovis lectore primo ſtatim intuitu intelligentur. Hinc circa earundem onomatologiam hac vice prolixi non erimus, ſed tempus ſpatiumque lucraturi, nos ſtatim ad ſtatum controverſiæ accingemus.

§. 2. Quoad *ſtatum vero hunc controverſiæ* notamus, non quæri hic (1.) de *Idololatria* & *ſuperſtitione*, ex *Ægyptiaco* cultu ab Hebræis hauſta, quam Deus nunquam approbavit, ſed decircumcidendi ritu. (2.) Non de *circumciſione impropria, auris, oris & cordis*, nec quæ fit in *arboribus*, de qua vid. *Pirke R. Elieſer*

C. 29. p. 65. edit. Vorſtii conf. & Raymund. Pug. Fid. Part. 3. Diſt. 3. C. 1. p. 784. edit. Lipſienſ. Spanhem. in Dub. Evang. Part. 2. p. 558. ſed propria & corporali. (3.) Non de toto actu Sacramentali, qui apud Gentiles, cum eorum circumciſio verbo divino & promiſſione, gratiam ſanctificantem conferente, fuerit deſtituta, exulavit, ſed de ſola tantum præputii præciſione. (4.) Non, utrum *poſt inſtitutionem divinam* apud Gentiles fuerit in uſu, ſed an fuerit ab initio *ante tempora Abrahami* ab *Aegyptiis* uſurpata, ab iisq; ad Abrahamum, *Hebræos* & ad alias gentes derivata. His præſuppoſitis, jam dico: *Circumciſio non ab Aegyptiis ad Abrahamum aliasque gentes eſt derivata, ſed cum Abrahamo primum cœpit.*

§. 3. Probatur noſtra ſententia (I.) ex *Inſtitutione circumciſionis, ab ipſo Deo facta Gen. XVII. 10.* Exponitur hic novum aliquod & plane ſingulare fœdus, quod DEUS cum Abrahamo ejusq; poſteris ao. mundi *2048.* ſecundum *Schraderi Tab. Chron.* & ætatis Abrahami 99. iniit, ut nempe omnis mas die 8. circumcideretur. Non eſt, ut pluribus hoc dictum deducamus, cum otium hic nobis fecerint *B. D. Seb. Schmid. in Tract. de Circumciſ. p. 166. & B. M. Chriſtian.* Lokervitz/ *tribus Diſp. Philolog. Witteberga habitis anno 79. de Circumciſione Judæorum, aliique.* Nullam vero Deus habuit cauſam, cur hunc circumcidendi ritum ab *Aegyptiis* mutuaretur. Nec enim *Abrahamus*, fideliſſimus DEI ſervus, terricas Ægyptiorum nænias tanta imbiberat cupiditate, ut ab iisdem abduci plane non potuerit, niſi DEUS hujus ceremoniæ indultu ipſi velificaretur, id quod de Hebræis ſequioris ævi afferunt *Marshamus* & *Spencerus.* Verum cum ſolius Dei voluntatem & nutum diligentiſſime ſemper ſit ſecutus, nonniſi divino mandato induci potuit, ut circumciſionem, non ex corrupto cultus Ægyptiaci fonte, ſed divinæ ſapientiæ penu profluentem, in ſe ſuſciperet. Conf. & hic contra *Marshamum Sam. Basnage in Exerc. Hiſtorico-Critic. p. 119.* Regerit è contrario *Marshamus p. 75.*, ex hoc loco non probari,

Abra-

Abrahamum primum hominum fuiſſe circumciſum, proinde *Originem* falſum dixiſſe exiſtimat, qui *Celſo* ita reſpondit. Verba ipſius hæc ſunt: *De circumciſionis origine objecerat Celſus: Judæos*, ἀπὸ Αἰγυπτίων αὐτὸ ἐληλυθέναι, eam ab Ægyptiis mutuatos fuiſſe. Reſpondit Origenes, Moſen dixiſſe, περιτετμῆσθαι πρῶτον ἐν ἀνθρώποις τὸν Ἀβραάμ, *Abrahamum primum mortalium circumciſum fuiſſe. Quod tamen in lib. Gen. c. 17. non legitur.* Et *Spencerus*, diſtingvendum eſſe autumat *inter circumciſionem, quatenus eſt fœderis divini ſignum*; qua ratione eam à Deo habere originem, vi adducti loci concedit, & *quatenus eſt ſtigma corporeum, puritatis ſpecies, fœcunditatis medium aut morbi antidotum*, & hac ratione ab *Aegyptiis* eſſe arbitratur. Quemadmodum & *Iris* fuit ante Diluvium, & tamen poſt illud à Deo in *fœderis ſignum* poſita? Verum reſpondetur (α.) diſtingvendo inter id, quod legitur κατὰ τὸ ῥητὸν, & κατὰ τὴν διάνοιαν. Quanquam non expreſſis verbis extet, *Abrahamum* πρῶτον ἐν τοῖς ἀνθρώποις præputii amputationem ſuſtinuiſſe, tamen id bona conſequentia fluit exinde, quod Deus Abrahamo ipſiusq; poſteris circumciſionem mandaverit. Jam vero ne probabile quidem eſt, Deum ſanctiſſimum ex impuro Ægyptiorum cultu ritus in ſuam introduxiſſe Eccleſiam, id quod inſequentibus §§. pluribus confirmabimus. (β.) Adhuc eſt in quæſtione, utrumne circumciſio ſub hac poſteriori ratione apud Ægyptiacam gentem ante Abrahami tempora viguerit. Quod cum firmiſſimis non probatum fuerit argumentis, non eſt, ut nude hoc tantum aſſeratur. Quin (γ.) fidem ſuperat, Ægyptios, quanquam ſapientiſſimos & eruditiſſimos, in hunc tamen finem plane fruſtaneum excogitaſſe circumciſionem, ut ea inſignem corpori inferret puritatem, fœcunditatem promoveret, morbosq; depelleret. Etenim an circumciſi per circumciſionem quoad corporis puritatem præputiatis fuerint puriores? an fœcundiores? an lepra non infecti? an circumciſio ſanitatem conſervavit integram? Quis hoc crederet? cum nullo id pro-

betur firmo argumento. (*δ.*) Ab *Iride*, tanquam re *naturali* nec â Gentilibus commaculata, ad ritus ab Ægyptiis excogitatos, in eorumq; ſacris uſurpatos N. V. C. Ad ritus vero, in cultu ſuo uſitatos, illos quoq; circumciſioné retuliſſe, ex eo liquet, quia nemini, niſi admiſſa prius circumciſione, ad Myſticam ſuam Philoſophiam aditum conceſſerunt. Unde & *Pythagoras*, nonniſi ab ipſis Sacerdotibus circumciſus, ad eam penetrare potuit. Quod neque *Spencerus p. 20. l.* 1. neq; *Marshamus p.74.* negant, ſtatuentes, Circumciſioné fuiſſe *initiationis ceremoniam.* Verum utrumne Deus hanc initiationis ceremoniā, ſi ab iis fuiſſet inventa & in cultu ipſorū corrupto adhibita, ſalva ſua ſapientia & ſanctitate ab illis potuerit mutuari, poſtea videbimus.

§. 4. *Chriſtus Servator* generis humani nos magis magisque in noſtra confirmat ſententia, dum *initium circumciſionis* non *Aegyptiis*, ſed *Patribus* adſcribendum eſſe, docet *Joh. VII. 22.* Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστί, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων. Dicitur ibi *Moſes* nobis *dediſſe circumciſionem*, non quidem αὐτοκρατορικῶς ſ. ex *propria autoritate*, ſed tanquam *internuncius Dei*, quemadmodum etiam alias vocem δέδωκε, de *Miniſterio Moſis* in promulgatione legis divinæ uſurpatam, invenimus *Joh. I. 17. VII. 19.* Deinde non opponitur h. l. circumciſio, quæ eſt ex *Moſe*, ei, quæ eſt ex *patribus*, ut *Spencerus* putat, qui ideo diſtingvit inter *circumciſionem Abrahamicam* & *Moſaicam.* Vid. Magnif. *Dn D. Fecht. Syll. Diſp. theſ. 4. Diſp. 36.* Sed tantum inſinuatur *circumciſionis prima inſtitutio*, & ejus *repetitio à Moſe* in Scripturam relata. Hinc dicitur ἐκ τῶν πατέρων, quæ tamen particula non *cauſalitatem*, ac ſi Patres eam ex propria autoritate inveniſſent, ſed tantum *initium* indicat, quod nempe circumciſio *initium* ſuum ſumſerit *à Patribus* de cujus particulæ uſu, vid. *B. Glaſſ. in Philol. S. p. 790.* Credibile eſt, Chriſtum h. l. non reticuiſſe, ſi initium circumciſionis altius potuiſſet repeti, quia alias excipiendi dediſſet anſam.

§. 5. Probatur (II.) ex *Sapientia* & *Sanctitate* divina, ab omni

im-

impuritate abhorrente, cui plane non eſt conſentaneum, ut ceremoniæ, in Diaboli honorem excogitatæ, variisq; ſuperſtitionibus commaculatæ, in verum vivi Deum cultum admittantur. Num enim Deus, qui eſt inexhauſtus divinæ ſapientiæ fons, tanta laboravit conſiliorum penuria, ut divini fœderis ſigillum ex intimis idololatriæ viſceribus petere debuerit? an is, à cujus nutu & imperio omnia pendent, non potuit propria invenire inſtituta, quæ populo ſuo traderet? an potuit, ſalva ſua ſanctitate, id, quod ex corrupto Ethnicorum cultu profluxit, imo Dæmonis ingenio ſuam debet originem, in ſuum transferre cultum? Quid? quod ex ſacris literarum monumentis paſſim apparet, ſummo ſemper odio Deum Gentilium ritus eſſe perſecutum. Non ſemel enim prohibuit, ne Iſraëlitæ fœdus cum Ethnicis pangerent, neq; ex ſacris ipſorum aliquid adſciſcerent, neque mores eorum ulla in re æmularentur, *Lev. XVIII, 2.3.4.* Quin eorum aras juſſit deſtrui, ſtatuas confringi, lucos ſuccudi, ſculptilia comburi, ne quædam profani cultus incitamenta maneret reliqua, *Devt. VII. 2. ſeqq. Devt XII, 30. 31.* Et quidni abhorreret ab eorum inſtitutis, cum fœda ſuperſtitionis labe ubique fuerint adſperſa. Quod adeo verum eſt, ut nec ipſe *Spencerus* in dubium id revocare audeat *l. 2. c. 4. In ſacro codice,* inquiens, *ſæpe cautum eſt, ne Iſraëlitæ ad Aegypti ſemitas deflecterent ne in Aegyptum deſcenderent, neque iis quicquam commerciis cum Aegyptiis intercederet: inde vero facile colligendum, nihil Aegypti moribus & inſtitutis corruptius, & a vera ſapientia remotius fuiſſe vel ſeculis illis antiquiſſimis.* Hæc cum ita ſint, quis crederet, Deum, qui omnem impuritatem deteſtatur, tantam ex ritibus, in Ægyptiorum cultu uſitatis, percepiſſe delectationem, ut eos & ſacris ſuis insereret. *Excipit* vero ad hoc de *Sanctitate divina* deſumptum argumentum *Spencerus l. 3. C. 12. Diſſ. 1. p. 111. hujusmodi ratiunculis è decoro & æquo deſumptis, fruſtra pugnare quenquam;* & *deinde* Deum non omnes gentiū uſu receptos ritus inhibuiſſe, ſed *idololatricos* & *craſſio-*

 res

res tantum. Sed Reſp. (*α.*) Non fruſtra pugnare quenquam argumentis, ex attributorum natura depromptis, inde patet, quia qui deſtruit attributa divina, ipſum Deum tollit, cum attributa Dei ab eſſentia divina non realiter, ſed conceptu noſtro differant. (*β.*) Deum non tantum ritus Gentilium *idololatricos* & *craſſiores*, ſed & *ſubtiliores* & eos, qui *in ſe* ſunt *indifferentes*, prohibuiſſe, nec ipſe *Spencerus* diffitetur *l. 2. Sect. 4. c. 2. p. 218. ſeqq.* Dum enim inquirit in rationem, cur Deus *adiaphora*, e. g. *ne quis extremitatem barbæ diſſecaret, bœdum in lacte matris coqueret, aut capitis pilos in orbem tonderet*, prohibuerit, nullam ſubeſſe aliam pronunciat, quam quia & apud Ethnicos obtinebant, & cultus profani ſpeciem gerebant.

§. 6. Addimus his (III.) & illud: Quia alias Deus Diabolum imitari videretur, adeoq; merito *Simia* ipſius (abſit blaſphemia verbis) poſſet dici. Quis vero Chriſtianorum de *Deo* noſtro id vellet cogitare. Diabolum contra eſſe Dei ſimiam, palam eſt, ſiquidem hic nullo non ævo id egit, ut divinam corrumperet veritatem. Hoc autem non melius potuit efficere, quam ſi ritus divinos ad ſuos quoq; transferret cultores, eosque varia ſuperſtitione depravaret. Hinc *Tertullianus de Præſc. c. 40. Diaboli ſunt partes invertendi veritatem: ipſas quoque res ſacramentorum divinorum in Idolorum Myſteriis æmulatur: tingit & ipſe quosdam utique credentes & fideles ſuos*, Deum vero eſſe Diaboli ſimiam, nemo niſi mente captus dicet.

§. 7. Probatur (IV.) ex *defectu principii*, ex quo Gentiles circumciſionem derivare potuerunt, ita ut *incircumciſi opprobrium* ipſis fuerint, quemadmodum ſtatuit *Marshamus p. 73.* Nec enim eam haurire potuerunt ex ratione, cum hæc non *ceremonialia*, ſed *moralia* complectatur, neq; ea, quæ à libera Numinis voluntate dependent, ſed quæ ad *legem*, ipſi *naturæ inſitam*, pertinent, præcipiat. Jam vero cuilibet, *circumciſionem* non ad *legem naturalem*, ſed *ceremonialem* pertinere, conſideranti, ad oculum patebit, eam rationis ope haud poſſe inveniri. Ex quo enim

enim argumento lumen naturæ circumciſionem probabit? ex quo argumento legis naturæ Ægyptii ſcire potuerunt, *incircumciſum eſſe opprobrium.* Quid? quod natura, in ſe conſiderata, circumciſionem paradoxam eſſe cenſet, cum ea ab omni partium obſcœnarum, quas ipſa occultavit, denudatione abhorreat. Audiamus illud Eloquentiæ Romanæ lumen, *Ciceronem*, hac de re ex naturæ ductu ita diſſerentem *l. 1. c. 35. de offic. Principio corporis noſtri magnam natura ipſa videtur habuiſſe rationem; quæ formam noſtram, reliquam figuram, in qua eſſet ſpecies honeſta, eam poſuit in promptu: quæ autem partes corporis, ad naturæ neceſſitatem datæ, adſpectum eſſent deformem habituræ atq; turpem, eas contexit atq; abdidit. Hanc naturæ tam diligentem fabricam imitata eſt hominum verecundia. Quæ enim natura occultavit, eadem omnes, qui ſana mente ſunt, removent ab oculis ipſique neceſſitati dant operam, ut quam occultiſſime pareant: quarumq; partium corporis uſus ſunt neceſſarii, eas neq; partes, neq; earum uſus ſuis nominibus appellant, quodq; facere non turpe eſt, modo occulte, id dicere obſcœnum eſt.* Si igitur recta ratione alienæ nuditatis conſpectum adeo vetat, multo minus eo deveniet, ut membri hujus mandet circumciſionem. Et quem in finem mandet iſtam? an ideo, ne homines ſordibus polluantur? ſed quid circumciſio ad abſtergendas ſordes juvat? an eum in finem, ut Numen ſupremum hocce ritu, tanquam externo obedientiæ ſigno colatur? Minime: novit enim natura, Deum non ad hominum, ſed ſui ipſius voluntatem colendum eſſe, cum nec terrenus Dominus ad ſervi, ſed ſuum velit honorari beneplacitum. Præterea cum nulla ſit proportio inter Deum, tanquam Spiritum infinitum, & circumciſionem, tanquam ritum externum & corporalem, Numen potius pura mente, quam ejusmodi ritu colendum eſſe. Vid. *D. Jo. Andr. Schmid. Theol. Nat. poſit. Part. 3. § 6 p. 137.* Tantum ergo abeſt, ut natura hanc circumciſionem excogitet, ut potius eam tanquam paradoxam traducat. *Deinde* nec ex *traditione* gens *Ægyptiacæ*

ptiaca circumciſionem ante tempora Abrahami ad ſe potuit derivare. Nam traditio iſta perveniſſet aut à Judæis, aut à Gentilibus aliis, ſed non à Judæis, quia iſti ante Abrahamum circumciſionem non habuerunt, nec ab aliis gentilibus, quia hi alias ex natura eam percepiſſent, quod vero impoſſibile eſſe, jam evicimus.

§. 8. Probatur (V.) ex eo, quia *Philiſtæi*, quippe qui ex *Casluchæis* ſive *Colchis*, hi vero ex *Ægyptiis* procreati dicuntur, *Gen. X. 12 13. circumciſionis* fuerunt *expertes*. Unde in ſacris appellitantur ערלים *Jud. XIV, 3.* & *David* Regi *Saul* 100. præputia *Philiſtæorum* obtulit, *1.* Sam. *XVIII, 27.* Jam vero ſi ab initio, circumciſionem Ægyptii habuiſſent in uſu, utiq; in *Casluchæos*, & hi in *Philiſtæos* propagaſſent, quia quælibet gens paternos ritus non tantum liberis ſuis commendare, ſed & in poſteros aliosq; populos transplantare omnibus intendit viribus. Id vero cum hic non fuerit factum, maxime credibile eſt, circumciſionem ante tempora Abrahami in Ægypto non fuiſſe uſurpatam.

§. 9. Probatur (VI.) ex *fine minus principali circumciſionis*, qui erat, ut ea populum Iſraëliticum ab iis, qui ξένοι τῶν διαθήκων τῆς Ἐπαγγελίας erant, diſcerneret. Pertinet enim ea quoq; ad *legem Moſaicam*, quæ ab Apoſtolo Paulo *Epheſ. II. 4.* dicitur μεσότοιχον τȣ̃ φραγμȣ̃, quo Iſraëlitæ cuſtodiebantur, & à Gentibus ſeparabantur. Unde filii Jacobi ſororem ſuam præputiato nuptui dare noluerunt. Indicat & hoc *Joſephus*, quando circumciſionis, à Deo mandatæ, hanc ſuppeditat cauſam *l. 1. Antiquit. c. 11. Quia ſc. nolebat genus Abrahæ cum aliis gentibus permiſceri, ideoque corporali hac nota inſigniri ac diſcerni voluit.* Huic ſuffragatur Hieronymus in ep. ad Gal. c. 5. p. 172. *Quia ex ſemine ejus (Abrahami) erat Chriſtus oriundus, in quo univerſarum Gentium fuerat benedictio repromiſſa: & ab Abrahamo usq; ad Chriſtum multa erant ſecula tranſitura, providens Deus, ne ſoboles dilecti Abrahæ cæteris nationibus miſcerentur: & paulatim familia ejus fieret incerta, gregem Iſraëliticum quodam circumciſionis*

cau-

cauterio denotavit, ut viventes inter Ægyptios, inter Aſſyrios, Babylonios atque Chaldæos hoc ſignaculo diſtingverentur. Verum quis crederet, DEUM hanc notam, qua ſoboles Abrahami à Gentilibus eſſet diſcernenda, ab Ægyptiis eſſe mutuam? num tunc propoſitum ſibi finem diſcernendi populum Iſraëliticum ab aliis obtinuiſſet Deus? Tantum aberat, ut, deſumptis ex Ægyptiaco cultu ritibus, Deus ab Ægyptiis aliisq; gentibus Hebræos ſepararet, ut potius animos eorum conjungeret, iisq; ad varias ſuperſtitiones anſam ſuppeditaret. Nam quid magis connectit, quam ſimilitudo rituum, cum ſimilis, ut vulgo dicitur, gaudeat ſimili. *Habet morum ſimilitudo, inquit* Spencerus l. 2. p. 225. *ἑλκύστικόντι, & homines ritibus communibus conciliati, affectu & conſvetudine facile conjunguntur.*

§. 10. Addimus his deniq; (VII.) *Conſenſum Antiquitatis*, cum nemo ex antiquis abſurdam hanc habuerit ſententiam. Quin contrarium potius facile ex Patribus antiquis probari queat. Sic enim *Theodoret. Quæſt. 3. in Exod. Unde conſtat, quod Ægyptii temporibus illis nondum circumcidebantur: poſtea vero Hebræos imitati circumciſionis legem amplexi ſunt.* Venerabilis *Beda in quæſt. ſup. Gen. Tom. 8. p. 199 edit. Baſil. anno 1563.* ita: *Jam tunc propter peregrinationem inter gentes datur ei (Abrahamo) circumciſio in ſignum.* Nec tacendus hic eſt locus ille *Hieronymi*, qui plane egregius eſt, quemq; jam ſupra citavimus §. 9. Quid? quod plane hoc dogma *Marshami* & *Spenceri* jam ſuo tempore *Cyrillus cont. Julian. L. 10. p. 354.* inter nefandas *Juliani Apoſtatæ* opiniones retulerit, ſcribens l. c. *Julianum* dixiſſe, *Circumciſionem apud Ægyptios diverſatos didiciſſe Abrahamum, Iſaacum & Jacobum.* Conf. *Van der Wæyen in Variis Sacris p. 329. ſqq.*

CAP. III.

FALSAM SENTENTIAM REFUTANS.

§. I.

Theſi noſtra firmis ſtabilita argumentis, Adverſariorum quoq; objectiones, quibus *Circumciſionem ab Ægyptiis ad*

He-

Hebræos dimanaſſe, probare conantur, in medium producemus & examinabimus. Objicitur autem

(1.) *Herodoti autoritas*, qui in *Euterpe* teſtatur *l. 2. c. 104.* Ὅτι μοῦνοι πάντων ἀνθρώπων Κόλχοι καὶ Αἰγύπτιοι, καὶ Αἰθίοπες περιτέμνονται ἀπ᾽ ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα. Φοίνικες δὲ καὶ Σύριοι, οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ αὐτοὶ ὁμολογέουσι παρ᾽ Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι, &c. *Soli omnium hominum Colchi & Aegyptii & Æthiopes à principio pudenda circumcidunt: Phœnices vero & Syrii in Palæſtina confitentur ipſi, ſe hoc ab Aegyptiis didiciſſe. De Aegyptiis aut & Aethiopibus dicere non poſſum, utri ab utris didicerint.* Per Syros aut in Palæſtina intelligit Judæos, quod oſtendit *Marshamus Sect. X. p. 235.* Reſp. (α.) Autoritati Herodoti majorem & infallibilem opponimus autoritatem Viri Θεοπνεύστου, *Moſis*, qui & rerum veritate & antiquitate alios Scriptores, ipſum etiam *Herodotum*, Hiſtoricorum Græcorum vetuſtiſſimum, longe excedit. Hic vero, Deum Abrahamo primum mandaſſe circumciſionem, commemorat *Gen. XVII. 10.* uti jam ſupra pluribus hoc dedimus probatum *§ 3. Cap. 2.* (β.) Notum eſt, *Herodoti* libros multis vanis & inanibus fabulis eſſe refertos. Hinc *Cicero Patrem* quidem *hiſtoriæ* eum vocat *l. 1. de leg.* ſed notam hanc addit, *innumerabiles* apud eundem eſſe *fabulas.* Quemadmodum vero in aliis, ita potiſſimum in ſacris Ægyptiorum exponendis multa ſcripſit, quæ fidem omnino excedunt. Comprobat id ſuo teſtimonio *Diodorus l. 1. p. 63.* Ὅσα μὲν οὖν Ἡρόδοτος, καί τινες τῶν τὰς Αἰγυπτίων πράξεις συνταξαμένων ἐσχεδιάκασι καὶ συνεγράψαντο, ἑκουσίως προκρίναντες τῆς ἀληθείας τὸ παραδοξολογεῖν καὶ μύθους πλάττειν ψυχαγωγίας ἕνεκα παρήσομεν. Nos autem, quæ *Herodotus*, & nonnulli rerum Ægyptiarum Scriptores portenta narrationum pro veritate amplexi, & voluptatis gratia fabulas commenti, deblaterarunt, miſſa faciemus. Et quid mirum, multa eum retuliſſe falſa, cum talia ab Ægyptiis, qui gloriæ inhiantes, ſacra ſua aliasque res geſtas nimium extulerunt, hauſerit. Demonſtrat hoc *Jac. Capellus Hiſt. Sac. & Exot. anno 3421. Aegyptii mendaces &*

vani

vani Herodoto, ſuper eorum originibus ac rebus geſtis conſulenti, multa vera diſſimularunt, multa falſa adſperſerunt. Quod deinde multis evincit exemplis. Vid. *Van der Wæyen in Diſſert. Spenc. de hirco Azazel excuſſa* §. *676. in Var. Sacr. p.* 527. Quæ cum ita ſint, qua ratione *Marshamus* & *Spencerus* ad hunc *Herodotum*, tantis ſeculis à temporibus, de quibus diſputamus, remotum, multa vana loquentem, & ab Ægyptiorum Sacerdotibus, gloriæ umbram captantibus, hac in re informatum, provocare audent? (γ.) *Colchos* circumciſionem ἀπ' ἀρχῆς non habuiſſe in uſu, jam ſupra §. 8. *Cap. præc.* diximus ex ea ratione, quia *Philiſtæi* ex iis orti, circumciſione caruerunt, cum tamen parentes mores & ritus ſuos receptos in liberos ſoleant transfundere. Non gravabor hic adducere teſtimonium *Bocharti*, qui in *Phlaleg. l. 4. c. 30. Addit Herodotus*, ait, *circumciſionem tam fuiſſe in more apud Colchos, quam apud Ægyptios & Æthiopes, neque id ex recenti inſtituto, ſed* ἀπ' ἀρχῆς *ab initio. Cujus locutionis vis vel ex Scriptura nota, quæ dicit Satanam mendacem fuiſſe* ἀπ' ἀρχῆς *i. e.* מקדם *ab ipſo mundi primordio. Abſit tamen, ut Ægyptios credamus jam cœpiſſe circumcidi tum, tum ex Ægypto in Colchidem Casluchi migrarunt. Jam ex Abrahamo ad Arabes, & ex Arabibus ad Ægyptios manavit circumciſionis ritus. At Casluchæos & Caphtoræos ex Ægypto migraſſe, factum eſt ante Abrahami tempora quia ex his orti Philiſtæi jam tum pulſis Avæis Palæſtina potiebantur, & reges ſuos habebant, cum quibus fœdus contraverunt Abraham & Iſaac Gen. XX. & XXVI. Et hoc ipſum, quod Philiſtæi non circumcidebantur, docet, circumcidendi ritum nondum fuiſſe in uſu inter Casluchæos & Caphtoræos, quo tempore ex iis exceſſerunt Philiſtæi. Sed credibile eſt, Colchos, qui Ægyptii generis ſeſe eſſe non ignorabant, ut expreſſe habet Herodotus, aliquot poſt migrationem ſeculis recepiſſe hunc ritum Ægyptiorum æmulatione, ut hac in parte patriſſarent.* Vid. ſupra cit. *Van der Wæyen* §. *177. p.* 324 (δ.) Producit teſtes, qui tamen nullibi ſuis comparent teſtimoniis. Φοίνικες, ait, καὶ Σύριοι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, καὶ αὐτοὶ ὁμολογέουσι παρ' Αἰγυ-

πτίων μεμαθηκέναι. Verum contrarium potius *Phœnices* pronunciant, dum ad Saturnum referunt circumciſionem ſuam, ut *Sanchoniathonicis* ſuis ſcribit *Philo Biblius*, homo Phœnix & rerum ſuarum *Herodoto* longe conſultior, judice *Huetio Demonſtr. Evang. Prop. IV. C. XI. p. 264.* Et Judæi nihil minus, quam confitentur, ſe circumciſionem ab Ægyptiis accepiſſe. (ε.) Ex *Herodoto* nihil certi poteſt elici, quia ipſe dubius hæres, utrum circumciſio ἀπ' ἀρχῆς fuerit apud *Ægyptios*, an vero apud *Æthiopes*. Confer. & de hoc loco Herodoti omnino *Hugo Grotius de Verit. Chriſt. relig. l. 1. §. 16. in Annot. Z. 3.* & *Sam. Basnag. in Exerc. hiſt. Crit. p. 118.*

§. 2. Objicitur (2.) ejusdem *Herodoti* teſtimonium *l. 2. c. 91.* *Illi* (ſc. Ægyptii) *nullorum aliorum hominum inſtitutis uti volunt.* Reſp. (α.) Hoc argumento non probari, Ægyptios etiam Patriarcharum temporibus ab aliorum inſtitutis abhorruiſſe. Qua de re, tanquam ſibi haud ſatis cognita, nihil poteſt referre *Herodotus*, niſi quod habet ex aliorum relatione. (β.) Contrarium liquet ex eo, quod *Joſephus* ad regiam dignitatem evectus, Aegyptios mores & inſtituta ſua docuerit. *Pſ. CV. 22.* (γ.) Ritus etiam quam plurimos populum Aegyptiacum à Judæis recepiſſe, evincit *Van der Wæyen in cit. Diſſert. paſſim*, *Sam. Basnag. in Exercit. hiſt. Crit. p. 669. ſqq. Huet. prop. 4. C. 6. Demonſtr. Evang. Herm. Witſ. in Aegypt. l. 3. aliique.*

§. 3. Objicitur (3.) *Diodori Siculi* dictum, quod legitur, *l. 1. p. 17. b.* Διὸ ϗ παρὰ τοῖς γένεσι τȣτοις ἐκ παλαιȣ παραδεδόσθαι τὸ περιτέμνειν τȣ̀ς γεννωμένȣς παῖδας ἐξ Αἰγύπτȣ μετενηνεγμένȣ τȣ̃ νομίμȣ. *Ideoq; gentibus iſtis (Judæis & Colchis) in uſu eſſe per antiquam traditionem, ut circumcidant pueros, apud ſe natos, ritu ab Aegyptiis derivato.* Reſp. (α.) Non video, cur adeo credendum ſit Ethnicus Scriptoribus, qui vix cognoſcere potuerunt, qua ratione res aliqua priſcis temporibus ſuam ceperit originem. Cumq; hi cognitionem ſuam ex Aegyptiis, eruditionis fama tum temporis notiſſimis, haurirent, eorumq; antiquitates multo

multo prius,quam Hebræorum,pervolutarent, factum eſt, ut, Ægyptios eorum,quos apud eos uſu receptos eſſe legebant,rituum autores quoq; eſſe, exiſtimarent, & ſi quid iis haud diſſimile in Hebræorum cultu invenirent,id ab Ægyptiis ad eos dimanaſſe ſibi perſuaderent. (β.) Ipſe *Diodorus* ingenue confitetur, ne ſe ipſum quidem ea, quæ de rebus Ægyptiacis ante bellum Trojanum literis conſignavit, pro certis habere *l.1.p.9.* Quare *Jac. Salianus in Annalib. Eccl. V.T.p.238. Nugatur*, ait, *Diodorus Siculus, & ſua ipſius confeſſione* μυθικὰ *ſcribit, cum ait, Judæos ritu, ab Ægyptiis derivato, pueros apud ſe natos circumcidere.*

§. 4. Objicitur (4.) *Joſephi ſilentium*, qui alias verba *Herodoti* adducta refutaſſet, ſi à veritate fuiſſent aliena. *Marshami* verba hæc ſunt: *Joſephus cont. Apion. p.1047.c. ad citatum Herodoti locum, hoc adjicit:* Τῶν δὲ τὴν παλαιστίνην κατοικούντων μόνοι τοῦτο ποιοῦσιν Ἰουδαῖοι. *Eorum qui Palæſtinam habitant, ſoli (circumciduntur) Judæi. De ritus origine nihil objicit.* Reſp. Non opus erat, ut de circumciſionis origine hic iterum aliquid exponeret,quia alias à ſcopo aberraret; præterea etiam mentem ſuam hac de materia explicaverat dicendo: Προσέταξε τὸ ἀπ' αὐτοῦ γένος βουλόμενος μένειν τοῖς ἄλλοις μὴ συμφερόμενον περιτέμνεσθαι τὰ αἰδοῖα. *Juſſit Deus genus ipſum, quod nolebat cum aliis permixtum, pudenda circumcidi.* Quid clarius? Irritus autem fuiſſet hic finis,ſi circumciſio jam ab aliis fuiſſet uſurpata.

§. 5. Objicitur (5.) *indicium Scripturæ, quæ Jer. IX.25.26. Ægyptiis* inter *gentes circumciſas primum* adſcribit *locum*, nullam ob aliam rationem, quam quia circumcidendi mos antiquior fuit apud Ægyptios, quam apud cæteros, imo ipſos Judæos. Reſp. Negando conſequentiam. Si enim hæc major propoſitio: *Quicunq; inter gentes circumciſas primum obtinent locum, apud eos circumcidendi mos fuit antiquior, quam apud reliquos, qui poſtponuntur*, firmo ſtat talo, poſſum ſubſumere: Atqui *Colchi* inter gentes circumciſas primum obtinent locum, quod

patet ex *Herodoti* teſtimonio, § 1. hujus capitis allegato, ubi *Colchi* reliquis, imo Ægyptiis præponuntur, Ergo apud Colchos circumcidendi mos fuit antiquior, quam apud ipſos Ægyptios. Quam concluſionem utrum *Spencerus* & *Marshamus* velint ſuam facere, dubito. Quid? quod nec ipſa Scriptura S. ſemper hunc ordinem ſervare ſoleat. Cum gentes ſæpe ſine ordine collocet. Quod omnino & h.l. factum fuit. (2.) Nos contrarium potius ex hoc ipſo loco Jer. probamus. Sic enim expreſſe dicitur, *omnes gentes eſſe præputiatas*, & notanter additur in Hebræo ה emphaticum, quo indicatur, de his ipſis modo recenſitis gentibus eſſe ſermonem, inter quas etiam Ægyptii recenſentur. Hinc & hunc locum probationibus noſtris palmariis, capite præcedente adductis, annumerandum eſſe omnino cenſemus.

§. 6. Objicitur (6.) *quod non poſſit determinari tempus*, quo Circumciſio ab Hebræis ad Ægyptios dimanaverit. Reſp. (α.) Non ſequitur: Non poteſt oſtendi tempus, quo aliquid factum eſt, Ergo plane non eſt factum. *A negatione enim determinationis temporis ad rem ipſam negandam N. V. C.* Nec poteſt oſtendi tempus, (teſte *Magnif. Dn. D. Fecht. in Coll. privatiſſ. Loc. de Bapt.* §. 1.) quo immerſio infantum, recens natorum, in aquam, in Veteri Eccleſia uſurpata, in plerisq; locis deſiit; & tamen deſiiſſe eam, ex praxi hodierna manifeſtum eſt. (β.) De Circumciſionis ad Ægyptios dimanatione variæ ſunt Autorum opiniones. *Alii* enim eam ad illos dimanaſſe putant *ab Iſmaëlitis*, ut *Heidegger. tom. 2 Hiſt. Patriarch. Exerc. 7. n. 28.* Conf. *Bynæus Diſſert. de circumciſione Chriſti apud Tenzel.* in den Monathl. Unterredungen *anno 90. p. 1090. Alii tempore Salomonis*, ut *Bonfrerius*, vid. *vander Wæyen l. c. p. 336. §. 214. Sam.* vero *Basnagius in Exerc. Hiſtor. Crit. p. 120.* perſuaſiſſimum ſibi habet, circumciſionem per *Joſephum* ad Aegyptios fuiſſe derivatam. Cui etiam aliquo modo aſſenſum præbet *Herm. Witſ. in Aegypt. l. 3. c. 6. p. 227.* ubi hunc circumciſionis proceſſum ponit: Primus eam à Deo accedit *Abrahamus*. Ab *Abrahamo* per *Iſmaëlem* acceperunt *Ara-*

bes

bes & Aethiopes fortaſſis: Per *Cethuræ filios* aliæ, quæ ab iis ortæ ſunt, nationes. Per *Iſaacum Edomitæ, Eſavi poſteritas*, & *Iſraëlitæ*: *Aegyptii* unde habeant, aſſeveranter non vult dicere: alii *Arabes* hic laudant; alii de *Iſraëlitis* opinantur, quod veroſimilius videtur partim ex Pſ. CV. 20. 21. 22. partim ex conjunctione cum Sacerdotali Aegyptiorum familia, ex quo uxorem duxit Joſephus. Ab *Aegyptiis Colchi* habent; à vetuſtis *Arabibus* & *Iſmaëlitis Saraceni*, *à Saracenis Turcæ*. Confer adhuc de hac materia *Polyd. Vergil. de rer. Juventut. l. 4. c. 3. p. 300. ſeqq. Hugo Grotius de verit. relig. Chriſtian. l. 1. §. 16. Annot. Z. 3. Montacutius in Orig. Eccl. P. 1. t. 1. p. 54. ſq. Gataker. Adverſ. Miſcellan. c. 42. §. 417 ſqq. Gomarus in Op. th. tom. 15. p. 1. p. 253. & Morin. in Exercit. p. 4. ſqq. Dn. D. Dieckmann. in Diſp. Inaugur. de Natural. Bodini p. 45.* Cum quibus omnino & nos ſtatuimus, Aegyptios hunc ritum accepiſſe à Judæis. Quo autore autem & quo tempore, aſſerere non poſſumus, cum nihil certi in antiquitate conſignatum reperiamus. Autoritatem Patrum quorundam, inprimis Chryſoſtomi & Athanaſii, quam Adverſarii nobis objiciunt, quod attinet, tum partim eidem autoritas Patrum, præcedente capite adducta, opponitur, partim etiam eandem ſatis jam contra Spencerum vindicat *Jo. Van der Wæyen in Var. Sac. p. 339. ſqq.*

Poſſemus quidem hic plura in medium producere argumenta adverſariorum, verum cum non ſint adeo magni momenti, miſſa faciemus ea. DEO interim pro conceſſis viribus ſit laus, honor, & gloria in ſeculorum ſecula. Amen.

Ad

NOBILISSIMUM AC CLARISSIMUM

DN. RESPONDENTEM,

Compellatio

PRÆSIDIS.

SIc Clariſſime DN. MAKE inſignes animi tui dotes non pectoris cancellis latent; ſed potius in famæ optimæ theatro collocatas Eruditis omnibus non ſine applauſu exponis, præſens nimirum Schediaſma Hiſtoricum dum publicæ Eruditorum cenſuræ ſolita cum modeſtia ſubmittis, quodque proprio marte ex toto, certe non ſine judicio ſublimi conſcripſiſti. Ex quo nonniſi magna à Te aliquando ſperanda polliceri nobis poſſumus. Ecquis propterea non in amorem tui tradetur? præſertim cum etiam cum ſcientia pietatem junxeris, probatosque mores, ſine quibus alias ſcire noſtrum ſcientiæ deliquium & umbra, qui ſi deſint, deeſt Coloſſo baſis, ædificio fundamentum. Gratulor Tibi Amice optime, quem ob egregium hocce ſcientiæ & pietatis oſculum amo maxime, de toto pectore. Vergant hæc, ita & omnia alia conamina tua, quæ Orbis eruditus ſibi à Te promittit, in Summi Numinis gloriam, Eccleſiæ ac Reip. literariæ emolumentum, Tuorumque omnium gaudium ac ornamentum. Vale. Scribebam prolixiori affectu quam calamo ex Muſeo d. XXX. Octobr. Anno M. DC. XCIX.

(o)